

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקמד

ערב שבת קודש
פרשת שופטים
ו' באלול ה'תשע"ב

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ו' באלול ה'תשע"ב - י"ג באלול ה'תשע"ב

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ו' באלול	הלכות עבודת יום הכפורים... בפרקים אלו. פרק א-ג.	הלי שקלים.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע מט.
ש"ק	ז' באלול	פרק ד-ה. הלכות מעילה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ב.	מ"ע מט. קיח.
א'	ח' באלול	פרק ב-ד.	פרק ג.	מל"ת קיג.
ב'	ט' באלול	פרק ה-ז.	פרק ד.	מל"ת קיד.
ג'	י' באלול	פרק ח. לך אזבח וגוי. ספר הקרבנות והוא ספר תשיעי.. הלכות קרבן פסח.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי קדוש החדש.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת קיד. מ"ע נה. מל"ת קטו. קטז.
ד'	י"א באלול	פרק ג-ה.	פרק ב.	מ"ע נו. נו. נח.
ה'	י"ב באלול	פרק ו-ח.	פרק ג.	מל"ת קכה. קכג. קכח. קכו. קכז. קכא. קכב.
ו'	י"ג באלול	פרק ט-י. הלכות חגיגה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ד.	מל"ת קיז. קיט. קיח. מ"ע נג. נב.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
7.39	7.14.5	1.15	12.43	9.25	6.18	5.18	4.55	4.02	ו', ו' באלול
7.38	7.13.3	1.15	12.43	9.25	6.19	5.19	4.56	4.03	ש"ק, ז' באלול
7.37	7.12.1	1.15	12.42	9.25	6.19	5.20	4.57	4.04	א', ח' באלול
7.36	7.10.9	1.14	12.42	9.26	6.20	5.20	4.58	4.05	ב', ט' באלול
7.34	7.09.7	1.14	12.42	9.26	6.21	5.21	4.58	4.06	ג', י' באלול
7.33	7.08.5	1.14	12.41	9.26	6.21	5.22	4.59	4.07	ד', י"א באלול
7.32	7.07.3	1.13	12.41	9.26	6.22	5.23	5.00	4.08	ה', י"ב באלול
7.31	7.06.1	1.13	12.41	9.26	6.22	5.23	5.01	4.09	ו', י"ג באלול

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם). שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

באר-שבע		חיפה		תל-אביב		ירושלים		פרשת
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	
7:51	6:54	7:52	6:44	7:51	6:52	7:49	6:37	שופטים
7:42	6:46	7:42	6:35	7:42	6:44	7:40	6:28	כי-תצא

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

"אחת שאלתי" – התבטלות המעוררת המשכה בלי גבול

עלידי התשובה בחודש אלול משלימים כל מה שהחסירו ב"א חודשי
השנה • אין לשאוף ולחפש 'מדרגות' אלא להיפך – דווקא כאשר
מונח אצלו שהוא "על הארץ", אז הוא במדרגה נפלאה • צריכה להיות
העבודה ב"מקל", לרדות את היצירה הרע, וגם "מקל נועם" – השפעה
בעולם מתוך אהבת ישראל • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ואני [כו']¹ בהמות הייתי עמך כו'², פירוש
התנהגתי כבהמה לא נחשב למאומה בכל הדברים
החשובים לא חשקה נפשי בגדולות ונפלאות
ממני³, כי אם רצון בוראי עשיתי, כמשל הסוס
שעושה רצון בעליו אינו דואג על אכילתו אם
יחטוף אחר ממנו, כי יודע שהדאגה על בעליו על
אכילתו והוא אינו מוכן אלא לעבודה כו'. והנמשל
מובן שאין לאדם לדאוג על גדולות ונפלאות כו'.
וזהו ועל הארץ תישן⁴, אם השפיל בעצמו עד
לארץ בכל הדברים, ממה ייפול, וממילא הוא
בשקט, אבל אם לאו אינו בהשקט כלל כו' וד"ל.
בביכל הנ"ל לא נמצא ביאור נוסף על תורה
זו, וגם במקום אחר לא מצאתי ביאור על תורה
זו, וכנראה, שאין צורך בביאור נוסף, כיוון שמוכן
מעצמו.

ג. ונקודת הדברים:
אין לרצות ללכת בגדולות ונפלאות, לחפש
"מדריגות" כו' – כיוון שבעניינים של מדריגות
שייך נפילה; אלא "על הארץ תישן", ששם לא שייך

א. כל יהודי הוא שליח של הקב"ה – לעשות את
העולם דירה לו יתברך. בחודש אלול יכולים לתקן
ולהשלים כל מה שהחסירו במשך י"א החודשים
שעברו – עלידי התשובה, והרי תשובה מועילה
גם על תיקון למפרע.

צריכים אפוא לפעול עלידי תשובה וגם על
כל י"א החדשים שעברו – שימלאו את השליחות,
ובמדריגה כזו שכל מציאותו היא מציאות האדון.

* * *

ב. ישנו ביכל עם מאמרים קצרים, תורות או
אמרות של אדמו"ר הזקן, שנאמרו לפני פטרבורג,
ובעיקר בשנים הראשונות לנשיאותו. במאמרים
הנ"ל לא נרשם זמן כלל, כך, שאי אפשר לדעת
באיזה שנה נאמר או נרשם המאמר. ובכל אופן,
המאמר דלהלן שנרשם עלידי אחד החסידים,
נרשם כנראה בחיי אדמו"ר הזקן, שהרי מופיע שם
התואר "שליט"א" או "נ"י", שכותבים על צדיק
בהיותו בעלמא דיין.
וזה לשון המאמר בביכל הנ"ל:

(1) נדפס לאח"ז במאמרי אדה"ז הקצרים עמ' רכ. וראה גם
מאמרי אדה"ז כתובים ת"א ס"ע סח.

(2) תהילים עג,כב.

(3) שם קלא,א.

(4) אבות פ"ו מ"ד.

נפילה.

כלומר: אין הכוונה לשלול מדריגות נעלות, כייאם, שצריכה להיות אצלו ההנחה ש"על הארץ תישן", היינו, שנמצא על הארץ, וכאשר יש אצלו הנחה זו, אזי נמצא הוא במדריגות נפלאות – שהרי עומק רום קשור עם עומק תחת⁵, וכל הגבוה ביותר יורד למטה יותר⁶.

וזהו גם מה שכתוב⁷ "ונפשי כעפר לכל תהיה פתח ליבי בתורתך":

"ונפשי כעפר לכל תהיה" – הוא עניין תכליתי הביטול כעפר, והרי "הכל היה מן העפר"⁸, שזוהי גם מעלת שורש המלכות שמגיעת בבחינת עתיק, כי, אף שמצינו שז"א בעתיקא אחיד ותליא⁹, הרי ידוע שהכוונה היא לבחינת אריך, מה שאין כן ספירת המלכות מושרשת ברדל"א¹⁰.

וזהו שעלידי הביטול של "נפשי כעפר כו" נעשה "פתח ליבי בתורתך" – פתיחת הלב בתורה, שזוהו על-דרך מאמר רז"ל¹¹ "פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם", והיינו, שנעשית פתיחת הלב בתורה כפתחו של אולם שהיה גבוה ארבעים אמה¹², שמורה על דרגה שלמעלה מהשתלשלות¹³.

ויש להוסיף שפתיחת הלב בתורה הוא עניין הראייה בתורה, כידוע¹⁴ שאינה דומה שמיעה (דהיינו השגה) לראייה¹⁵, כיוון שבשמיעה שייך קושיות וסתירות, וכללותה הוא בהגבלה, מה שאין כן בראייה שהיא באופן של בלי גבול, וזוהי מעלת תורתו של משיח¹⁶.

וכאמור, בכדי לבוא לפתיחת הלב בתורה צריך להיות "ונפשי כעפר לכל תהיה", שזהו עניין ביטול במציאות לגמרי – ובלשון התורה הנ"ל: "על הארץ תישן", ועניין זה מתבטא בכך ש"אינו דואג על אכילתו אם יחטוף אחר, כי יודע שהדאגה על בעליו כו", והיינו, שאינו מציאות לעצמו, אלא כל מציאותו היא מציאות האדון; וכאשר מתבטל מציאותו לגמרי אזי ממשיך אמיתית המציאות. וזהו "ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך", בחינת בהמה רבה כו¹⁷.

* * *

ד. בפרשת השבוע נאמר¹⁸ "על-פי שני עדים או על-פי שלושה עדים יקום דבר", ועל-פי הידוע שבניישראל נקראים עדים, כדברי הקב"ה לבני ישראל "אתם עדי"¹⁹, נמצא, ש"שני עדים" או "שלושה עדים" הם ב' וג' אופני עבודה.

ובהקדמה – שבעניין העדות בכלל נאמר²⁰ "והוא עד או ראה או ידע", שהם ב' אופני העבודה של שמיעה ("ידע") – על-ידי שמיעה – שהוא עניין ההשגה) וראייה, וכנ"ל שאינה דומה שמיעה לראייה, כיוון שהשגה היא בהגבלה, ושייך לסתור אותה, מה שאין כן העבודה שמצד ראייה היא בלי גבול, כי מכיוון שרואה אלוקות, שאלוקות הוא בלי גבול, לכן גם עבודתו היא ללא הגבלה.

ועל-דרך המדובר לעיל²¹ בהבדל שבין "בכל לבבך ובכל נפשך" ל"בכל מאודך"²², שהעבודה "בכל לבבך ובכל נפשך" היא בהגבלה, כיוון שבאה מצד השגה, והעבודה "בכל מאודך" היא בלי גבול, שזוהו מצד הראייה שבנפש.

וכל עבודה פועלת עניין מיוחד והמשכה מיוחדת – כמדובר לעיל בעניין "שוהם וישפה", שעל-ידי העבודה "בכל לבבך גו" נעשית עליית וזיכך העולמות, ועל-ידי העבודה "בכל מאודך"

(5) ראה שער-ישובה לאדהאמ"צ שער-התפילה פ"א (כג,א) ובהנסמן שם (עמ' 310).

(6) ראה לקו"ת ע"פ הנסמן במפתח ערך "כל הגבוה כו".

(7) נוסח תפלת "אלוקי נצור כו" (ברכות יז,א).

(8) קוהלת ג,כ.

(9) ראה זח"ג רצב,א.

(10) ראה סה"מ תרנ"ט ע' יא.

(11) ראה שהש"ר פ"ה, ב [ב]. וראה גם לקו"ש ח"א עמ' 191 הערה 17. וש"נ.

(12) מידות פ"ג מ"ז.

(13) ראה לקו"ת שה"ש לה,ג, ובכ"מ.

(14) ראה ד"ה פדה בשלום תשי"ג פ"ג (תורת מנחם – התועדויות ח"ז עמ' 199). וש"נ.

(15) מכילתא יתרו יט,ט.

(16) ראה לקו"ת צו יז,א ואילך. ובכ"מ.

(17) ראה תניא ספמ"ו.

(18) יט,טו.

(19) ישעיה מג,י, שם, וראה זח"ג פו,א.

(20) ויקרא ה,א.

(21) ד"ה ושמתי כדכוד דש"פ ראה (תורת מנחם ח"ז עמ' 158 ואילך).

(22) ואתחנן ו,ה.

ומה שנאמר על בני־ישראל "אתם עדי" – הרי לא זו בלבד שבני־ישראל מגלים אלקות (כאופן הא'), שעניין זה ישנו גם בכללות העולם, שהבריאה מגלה את מציאות הבורא, כמו שכתוב²⁷ "השמים מספרים כבוד אֵל", אלא עוד זאת, שמעלת בני־ישראל בעניין העדות היא גם (כאופן הב'), שהם פועלים כביכול את העניין.

והעניין בזה – שאצל בני־ישראל ישנן כמה מדריגות: "אחותי רעייתי גו' תמתי"²⁸, ועד לפירוש "תמתי" – "תאומתי"²⁹, והיינו, כמו שנתבאר לעיל במאמר²¹ שלולי מציאותם של ישראל חסר כביכול

נעשית ההמשכה מלמעלה למטה. והנה, לעתיד־לבוא יהיה "כדין וכדין"²³, שאז יהיו שני העניינים (מלמטה למעלה ומלמעלה למטה) גם יחד, שזהו האופן שכולל שניהם ביחד שהוא למעלה משניהם, כידוע²⁴ בעניין הלכה כדברי המכריע.

וכיוון שכל הגילויים לעתיד־לבוא תלויים במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות²⁵ – הרי מובן שגם אופן הג' (הכולל שניהם) ישנו גם עכשיו בעבודה.

וזהו עניין עבודת התשובה, שיש בה ב' המעלות,

כמשל הסוס שעושה רצון בעליו ואינו דואג על אכילתו – אם יחטוף אחר ממנו, כי יודע שהדאגה לאכילתו על בעליו והוא אינו מוכן אלא לעבודה

בו יתברך, שזהו תוכן עניין ברית בין הבתרים, שכל אחד בפני עצמו הוא חצי דבר, ושלימות מציאותו נעשה עלידי החצי השני, ועל־דרך זה בנידון־דין, מכיוון ש"למעשה ידיך תכסוף"³⁰, והוא ורצונו אחד, נמצא, שנשמות ישראל משלימים כביכול מציאותו יתברך.

ו. וזהו גם עניין בניין המלכות בראש־השנה, כמאמר רז"ל³¹ "אמרו לפני מלכיות בראש־השנה כו' כדי שתמליכוני עליכם":

ידוע³² שסילוק המלכות בראש־השנה הוא במדריגות הכי עליונות, עד לעצמותו יתברך ממש.

וכיוון שבני־ישראל מעוררים וממשיכים ממקום זה – הרי מוכח שהם במדריגה עליונה יותר, כידוע הכלל³³ שהדבר הממשיך הוא נעלה

שמיעה וראייה, מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, – שהרי התשובה אינה בדרך גילוי מלמעלה למטה, אלא היא מצד האדם, ולכן יש בה מעלת הפנימיות והיא באופן של ייחוד גמור כו'; ולאידך גיסא, עניין התשובה הוא שינוי המהות, שזהו עניין של בלי גבול. ולכן עלידי עבודת התשובה יהיה לעתיד־לבוא "כדין וכדין".

ה. והנה, בעניין העדות ישנם ב' אופנים²⁶:

(א) עדי בירור – כמו בדיני ממונות ובכמה עניינים בדיני נפשות, שהעדים אינם פועלים את הדבר עצמו, שהרי הדבר עצמו ישנו גם בלעדו, ופעולת העדות אינה אלא עניין של בירור, גילוי הדבר.

(ב) עדי קיום – שהעדות פועלת את הדבר עצמו, כמו העדי קידושין, שלדעת רוב המפרשים העדים הם חלק מהתהוות הקידושין.

27 תהילים יט, ב.

28 שה"ש ה, ב.

29 שהש"ר עה"פ (פה, ב).

30 איוב יד, טו.

31 ר"ה טו, סע"א. וש"נ.

32 ראה סידור (עם דא"ח) שער התקיעות רמו, א ואילך. ובכ"מ.

33 ראה המשך וככה תרל"ז פט"ו.

23 ב"ב עה, א.

24 ראה לקו"ש חכ"א ס"ע 111 ואילך. וש"נ.

25 תניא רפל"ז.

26 ראה "רשימות" חוברת קס עמ' 5 ואילך. קעג עמ' 7 ואילך.

אגרות־קודש כ"ק אדמו"ר ח"ה עמ' רלד. לקו"ש חי"ט עמ'

188 ואילך. וש"נ.

העניינים שהיו בי"א החדשים שלפני זה, ובשנת העיבור – גם על חודש העיבור.

וזוהו "שופטים ושוטרים גו' ושפטו את העם גו'" – דקאי על כל איברי הגוף, כדאיתא בגמרא⁴² "עיר קטנה זה הגוף, ואנשים בה מעט אלו אברים", שכל אבר צריך לקיים בו מצוה מיוחדת, וכפי שמצינו בספרי מוני המצוות⁴³ שמונים פרטי המצוות השייכים לכל אבר, וכללות רמ"ח מצוות עשה הם כנגד רמ"ח איברי הגוף⁴⁴. ובעניין זה צריך להיות המשפט – "משפט צדק" – כיצד ניצל האדם כל אבר במשך השנה, האם קיים בו את העניינים והמצוות שעליו לקיים בו.

ונוסף על עניין המשפט שעלידי ה"שופטים", יש צורך גם ב"שוטרים" – "הרודין את העם . . . במקל"⁴⁵, שזהו המקל שבו רודים את היצר הרע, כמאמר רז"ל⁴⁶ "כשם שדרוכו של כלב ללקות במקל כו'".

[וזוהו הטעם שמונה במדרש⁴⁷ את מספר הכלבים שהיו ליעקב אבינו – דלכאורה למאי נפקא מינה? – כי כלבים הם עניין הפכי כו', ויעקב הפכם לטוב, עלידי עבודת ה"מקל"].

ח. והנה, בהמשכים של כ"ק אדמו"ר מהר"ש⁴⁸ מבואר בארוכה שישנם ב' בחינות מקל: א) מקל הנ"ל שבו רודים את היצר הרע, ב) "מקל נועם"⁴⁹ שיהיה לעתיד.

ומה שכתוב "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך" – הרי זה (לא רק עלידי המקל שרודין בו את היצר הרע, אלא) גם עלידי "מקל נועם". והעניין בזה:

ענינו של "שער" ("שעריך") – שיש בו כמה אופנים: שער של בית, שער של חצר, ועד לשער של עיר, דקאי על כללות העולם, שנתהווה

יותר מההמשכה, שהרי הוא הפועל את ההמשכה. ועניין זה נעשה עלידי "אמרו לפני מלכיות" – קבלת עול וביטול במציאות לגמרי, וכמודגש גם בעניין תקיעת שופר עלידי קרן של בהמה דווקא³⁴, שמורה על העדר ההשגה, קבלת עול וביטול לגמרי, והיינו, שכאשר האדם אינו מציאות לעצמו כלל, וכל מציאותו אינה אלא עניין "אמרו לפני מלכיות", אזי מגיע גם למעלה בדרגה זו שהקב"ה עצמו אינו מציאות לעצמו כביכול ללא נשמות ישראל.

וזוהו גם תוכן אמירת המזמור "לדוד ה' אורי" בכל ימי חודש אלול³⁵, שבו אומרים הפסוק³⁶ "אחת שאלתי וגו'", היינו, שאינו מציאות לעצמו כלל, וכל עניינו חפצו ורצונו אינו אלא להיות "שכתי בבית הוי' גו' לחזות בנועם הוי"³⁵ – הוי' דווקא, שרומז על כללות עניין העבודה: יה – אהבה ויראה, "הנסתרות (להוי' אלקינו)"; "והנגלות (לנו ולבנינו)" – ו"ה, לימוד התורה וקיום המצוות³⁷. ועל-דרך מה שכתוב³⁸ "כי אם ליראה גו'" – שעלידי זה נעשית כללות העבודה בכל ענייני התורה והמצוות.

***

ז. עומדים לקרוא עתה "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך גו"³⁹, שתוכנה, שהאדם צריך לשפוט עצמו בכל העניינים.

והרי זהו תוכן עבודת חודש אלול⁴⁰, כפי שמסר לנו כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴¹, שחודש אלול הוא חודש החשבון, שבו יש לערוך את חשבון הנפש על כל

(34) ראה סידור (עם דא"ח) שם רמב"א. ובכ"מ.

(35) מטה אפרים סתקפ"א ס"ו. וש"נ. וראה בארוכה שער-הכולל פי"א סקכ"ח. וש"נ.

(36) תהילים כז, ד.

(37) ראה שיחת י"ב תמוז סל"ג (לעיל עמ' 73). וש"נ.

(38) עקב י"ב. וראה מדרש תהילים עה"פ. סה"מ מלוקט ח"ב עמ' שכו. וש"נ.

(39) ר"פ שופטים.

(40) ראה שיחת ש"פ ראה, מבה"ח וער"ח אלול תשי"ד סט"ז ואילך (תו"מ ח"ב ע' 183 ואילך). וש"נ.

(41) ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 141. וש"נ.

(42) נדרים לב, ריש ע"ב.

(43) ספר חרדים (וראה גם תו"מ חכ"ב ריש ע' 256. חכ"ג

ס"ע 59).

(44) ראה מכות כג, סע"ב. זח"א קע, ב.

(45) פרש"י עה"פ.

(46) שמו"ר פ"ט, ב.

(47) ב"ר פע"ג, יא.

(48) המשך וככה תרל"ז פקט"ו ואילך.

(49) זכר' יא, ז. וראה סנהדרין כד, א.

ט. וזהו "שופטים" ושוטרים תתן לך בכל שעריך":
לכל לראש צריך להיות עניין המשפט
("שופטים"): כשם שבגשמיות, כשעוברים את
גבול המדינה מבקרים ובודקים מה מותר להביא
למדינה זו - כן הוא ברוחניות, שכאשר נוסעים
בשליחות לאיטליא, לאוסטרליא, לאנגליא או
לארץ הקודש ת"ו, צריך להביא לשם את העניינים
שעלידם בונים ומחזקים את היכל כ"ק מו"ח
אדמו"ר, ש"אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"⁵⁴,
ו"יפתח בדורו כשמואל בדורו"⁵⁵, ששמואל שקול
כנגד משה ואהרן⁵⁶.

ואופן העבודה צריך להיות עליידי עניין
ה"שוטרים", ובאופן של "מקל נועם", שעליידי
דרכי נועם מקרבים אפילו פינה נידחת (כנ"ל).
ובפרט בחודש אלול, שבו ישנו גילוי י"ג מדות
הרחמים, שהם כנגד⁵⁷ י"ג מדות שהתורה נדרשת
בהן⁵⁸.

(קטעים מהתוועדויות ש"ק פרשת שופטים, ה'תשט"ז
ופרשת ראה ה'תשי"ט. תורת מנחם כרכים יז עמ' 183-192;
כו עמ' 217-219 - בלתי מוגה)

מבחינת "עיר אלקינו"⁵⁰ - שהוא משמש לכניסה
ויציאה.

כלומר: צריך לדעת שלא די בכך שהאדם מקבל
מהעולם את העניינים שהוא זקוק להם ("יציאה"),
ומלבד זה אין לו קשר עם העולם, אלא עליו גם
להשפיע השפעת וגילוי אלקות בעולם ("כניסה").
יש צורך לפתוח "שער" ולעשות "דרך" -
"ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט"⁵¹, וכפי
שמבאר אדמו"ר האמצעי⁵², שעניינה של "דרך"
הוא שעלידה מקשרים אפילו פינה נידחת עם
"עיר הבריה", ועד ל"היכל המלכות", ועד לחדר
לפנים מחדר, ששם נמצא המלך בעצמו.

וזהו תוכן העבודה של "שער" ו"דרך" -
לקשר גם פינה נידחת שבקצה העולם עם מלך
מלכי המלכים הקב"ה, בב' האופנים של "כניסה"
ו"יציאה" - העלאה והמשכה.

ועבודה זו צריכה להיות באופן של "מקל
נועם", דהיינו שההשפעה בעולם היא עליידי נועם
ואהבת ישראל, שצריכה להיות לכל אחד ואחד
מישראל, כמאמר הבעל שם טוב⁵³ שאהבת ישראל
צריכה להיות גם ליהודי הנמצא בקצווי תבל.

(50) תהלים מח, ב.

(51) וירא יח, יט.

(52) ביאורו ר"פ וישלח (ט, יט, ו ואילך).

(53) ראה כש"ט (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סקל"ג, וש"ג
(נעתק ב"היום יום" טו כסלו, וראה שם ג אד"א).

(54) תקו"ז תס"ט (קבי, רע"א. קיד, רע"א).

(55) ר"ה כה, רע"ב.

(56) ברכות לא, ב. תנחומא קרח ה. פרש"י קרח טז, ז.

(57) ראה אור"ת לה"מ ס"פ בהעלותך. ובכ"מ.

(58) חסר סיום הענין (המו"ל).

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 140 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

כל המלכים נכללים במשיח

כיצד ייתכן שבניישראל עדיין 'נבוכים' בגלות

...מספיק מה שלמדו כבר "הלכות (מלכים ומלחמותיהם ו)מלך המשיח" בשיעורי הרמב"ם בשנים שלפני זה... אשר לימוד זה פועל כבר כל פרטי העניינים שבהלכות מלכים ומלך המשיח, החל מענייני המלכות שבכל אחד ואחד מישראל - שנעשה מלך על עצמו, לאחר ההקדמה של "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערך", שמזה באים למה שכתוב בהמשך הפרשה "ואמרת אשימה עלי מלך", והקב"ה מאשר ומסכים על זה - "שום תשים עליך מלך", ומדייק "שום תשים", אשר עלי-פי דרשת חז"ל בכיוצא בזה "אפילו מאה פעמים", יש לומר שרומז לכל מלכיישראל, כל גדולי וצדיקיישראל, שנכללים כולם בנקודה אחת ויחידה של מלך המשיח. על דרך ש"מאה" (כללות כל המספרים) נכלל ב"מה", נקודה שאין לה תפיסת מקום, בחינת הפנימיות ופנימיות שבפנימיות, חיה ויחידה, עד לבחינה שלמעלה מיחידה. וכאמור, כבר עומדים מוכנים (עמדו הכן כולכם) מאז שלמדו בשנה שעברה הלכות אלו "בלשון ברורה ודרך קצרה" בספרו של הרמב"ם, "מורה הנבוכים" - כל בניישראל ש"נבוכים" בגלות, מבלי להבין איך ייתכן שלאחר ש"כלו כל הקיצין" נמצאים עדיין בגלות!?!... והתירוץ היחידי, הטוב ביותר, הוא - שתיכף ומיד "מראה באצבעו ואומר זה", הנה בא משיח צדקנו!

(התוועדות ה'תשמ"ט חלק ד, עמ' 256)

שני אופנים בהמשכת המלכות אל העם

בספר המצוות להצמצום צדק מצות מינוי מלך מבואר שעבודת המלך היא "להיות בו ועלידו הנבראים בטלים לה' עלידי שהוא בטל והם בטלים אצלו". ומבואר שם שעניין זה שייך רק "לאותן שאינן תלמידי חכמים שהם בחינת יש מצד עצם מציאותם... ולכן הם צריכים למלך כדי שיתבטלו ביטול היש... אבל הנשמות הגבוהות הנקראים תלמידי חכמים הם בבחינת ביטול מצד עצם שרשן... הרי אינן צריכין למלך כלל".

...אבל בהכרח לומר שכל בניישראל זקוקים להמשכת בחינת היראה שזהו עניין המלוכה - כי משיח צדקנו יהיה מלך, מלך המשיח, והוא ילמד תורה את כל העם כולו, כולל האבות ומשה רבינו. והביאור בזה:

מלך המשיח ענינו - בחינת היחידה של כללות נשמות ישראל. והנה, בחינת היחידה שבנשמות ישראל היא למעלה מכללות עניין התורה, כמובן מה שכתוב בתנא דבי אליהו "שני דברים קדמו לעולם תורה וישראל, ואיני יודע איזה מהם קודם, כשהוא אומר צו את בניישראל דבר אל בניישראל, אני אומר ישראל קדמו", זאת אומרת, שמעלת בניישראל גבוהה יותר ממעלת התורה - שזהו מצד בחינת היחידה שבנשמות ישראל.

ובנוגע לעניין המלכות - הרי זה בחינת התנשאות עצמית, שזוהי הדרגה הכי נעלית בעניין המלוכה. הנה, ישנה בחינת המלוכה שעליה נאמר "אין מלך בלא עם", היינו, שכדי שיהיה עניין המלוכה, בהכרח שיהיה מציאות של עם כו'; אבל בחינת התנשאות עצמית שבמלכות אינו תלוי במציאות העם, ואדרבה, זהו עניין עצמי שקשור עם עצם מציאותו של המלך שלמעלה מכל מציאות העם.

(התוועדות תשמ"ב חלק א עמ' 291)

על הסנהדרין (ומסכת סנהדרין)

כל בעל השפעה בסביבתו עליו ללמוד מהסנהדרין, שלא המתינו עד שייגשו אליהם אלא יצאו לערי ישראל ללמד עניינים של מעשה בפועל • מדוע היו צריכים לקשור עצמם ב"חבלים של ברזל" דווקא? • הטעם לבחירת מסכת סנהדרין ב'חלוקת הש"ס' • ומדוע נקרא שם בית דין הגדול, וכן שם המסכת, בשם לע"ז?!

בתוקף של ברזל שלא להתפעל מעייפות הגוף, מצליחים לילך ולחזור בכל עירות ישראל וללמד תורה ומצוות.

ובהזדמנות אחרת (יום ב' דחג השבועות תש"מ, שיחות קודש תש"מ כרך ג' עמ' 237) אמר: הצורך ב"חבלים של ברזל" – הוא כדי שזה יסייע בזריזות, על-דרך מה שנאמר ביציאת מצרים "מתניכם חגורים" דבר שהוסיף לחיפזון כו'. וגם: בפשטות חגורה שאינה של ברזל יכולה להיקרע במהלך נסיעה ארוכה. [וכן ביאר הרבי ב"ג תמוז תשכ"ט (שיחות קודש תשכ"ט כרך ב' עמ' 268): היה צורך בחגורה שתחזיק מעמד זמן רב, וכן נסיעות רחוקות כו'.]

לצאת ולהשפיע

תפקיד הסנהדרין הוא – (ש"פ תזריע, פ' החודש תשד"מ, התועדויות תשד"מ כרך ב' עמ' 1359) – למצוא את אותו יהודי שנמצא במעמד ומצב בלתי-רצוי, ולקרבו לענייני תורה ומצוותיה. יחד עם זה צריכים לזכור תמיד שענייני ה"שחרות" שרואים בו, אין זה אלא מפני "ששזפתני השמש", ומפני ש"בני אמי נחרו בי", אבל הוא מצידו –

בתוקף ובזריזות

יותר מפעם אחת הזכיר הרבי, בהקשר של "ואשיבה שופטיך כבראשונה", אחד מייעודי הגאולה, את שלילת הרעיון של חידוש הסנהדרין בימינו. הרבי הדגיש כי זה ייתכן רק כאשר תחזור השכינה לטבריה (ראה ראש השנה לא.ב. רמב"ם הל' סנהדרין פי"ד הי"ב), שלאחר מכן יקויים היעוד "ואשיבה שופטיך כבראשונה". ראה שיחת ערב ראש חודש מנחם אב תשל"ו (שיחות קודש תשל"ו כרך ב' עמ' 526), וכבר הקדשנו בעבר מאמר מיוחד לנושא במדור זה. אמנם בד בבד הרבה הרבי לדבר על תפקיד הסנהדרין והלקח לימינו.

"שהיה להם לסנהדרין גדולה לילך ולקשור חבלים של ברזל במתניהם כו' ויחזרו בכל עיירות ישראל וילמדו את ישראל", נאמר ב'תנא דבי אליהו רבה' פרק יא. ולכאורה: למה חבלים של ברזל דווקא? – מסביר הרבי (פורים תשי"ט – תורת מנחם כרך כה עמ' 128):

שלולי חגירת חבלים של ברזל היו מתעייפים ולא היה להם כוח לחזר בעיירות ישראל, ורק על-די"זה – חגירת חבלים של ברזל – היינו שעומדים

כבוד כו', נשאו דרשה ומיד חזרו למקומם – אלא הם הלכו ממקום למקום התייגעו והזיעו... וכל מאמץ ויגיעה לא מנעו מהם לעשות את תפקידם... עוד ציין שם הרבי שבחלק מהמקומות שבהם ביקרו הסנהדרין שימשו שם רבנים, וממילא לא היה מתפקידם של הסנהדרין להתערב בפסקי דינים וכו', אלא לעורר את הציבור לעניינים של מעשה בפועל, והסנהדרין, להיותם 'פנים חדשות', הרי מטבע בני אדם נשמעים לדבריהם והם מחזקים אותם כו'.

מסכת העוסקת במנהיגים

בשיחת יו"ד שבט תשל"ה בלתי מוגה (שיחות קודש תשל"ה עמ' 350, מובאת כאן כפי שעובדה בראש הספר 'אוצר חידושים בש"ס' סנהדרין, קה"ת תשנ"ט) נאמר:

נודע לי כמה פעמים (אף שהדבר לא היה מפורסם), שכ"ק מו"ח אדמו"ר בעת השתתפותו ב"חלוקת הש"ס", היה מקבל על-עצמו לימוד מסכת סנהדרין.

וזאת בנוסף לשאר סדרי לימודו ובכלל היה לומד [ש"ס] על הסדר וכו'.

אחד הביאורים שיש לומר להנהגה זו: מצד מעמדו ומצבו של כ"ק מו"ח אדמו"ר כמנהיג וכו', נדרש הענין של "בי מלכים ימלוכו", וכן השתקף הדבר גם בתורה, שהמסכת שקיבל על עצמו ללמוד היתה סנהדרין, אשר – א) רוב העניינים שבמסכת זו קשורים עם הלכות סנהדרין, ועד כדי כך, ששמה של כל המסכת הוא סנהדרין – שהם "עמודי ההוראה ומהם חוק ומשפט יוצא לכל ישראל" (רמב"ם הלכות ממרים פרק א' הלכה א', וראה סנהדרין פו, ב במשנה). ב) רוב ועיקר דיני המלך מבוארים במסכת זו.

עד כאן תוכן דברי קדשו. ושוב איתא כדברים הללו בשיחה מוגהת (ספר השיחות תשנ"ב כרך ב' עמ' 490 הערה 141):

כ"ק מו"ח אדמו"ר היה לוקח בחלוקת הש"ס מסכת סנהדרין (כן נהג ברוב השנים שראיתי, וכפי שהיה רושם על כרטיסו). ויש לומר שזהו בהתאם לעניינו של נשיא ורועה ישראל, שהוא מורה דרך

רצונו האמיתי לקיים את כל המצוות. ובאחרון של פסח תשח"י (תורת מנחם כרך כב עמ' 274) אומר הרבי:

הסנהדרין אינם צריכים לחכות עד שיבואו ישראל אליהם לבקש תורת ה' מפייהם, אלא עליהם לסבב בערי ישראל, ולחגור עצמם בשלשלאות של ברזל, דבר המביא לזריזות, בכדי שיספיקו להיות ביותר עיירות... לכן כל אחד ואחד שיש לו השפעה על סביבתו, על מכריו, או גם על איש יחיד, עליו לחגור עצמו בשלשלאות של ברזל, ולהדריכם בדרך התורה והמצוה.

"ועלידי שהרבנים מארי דאתרא מאירים את המקום (העיר, השכונה) באור התורה (ובפרט – באופן שמלכתחילה לא יהיו סכסוכים וכו') הרי עלידיזה נעשה שלום בעולם – שלום (כפשוטו) בין איש לרעהו כו' כולל גם הפירוש הפנימי שבזה – שלום ביני ובין עולמי, כנ"ל" – אמר הרבי בשנת תשמ"ו (לקוטי שיחות כרך כח עמ' 256), ובהערה 23 ציין: "להעיר מתנא דבי אליהו רבא פרק יא..". (המקור הנ"ל שיוצאים הסנהדרין בחבלים של ברזל כו').

ללא מסיבות קבלת-פנים

ביום שני של חג השבועות תש"מ (שיחות קודש תש"מ כרך ג' עמ' 237) אמר הרבי:

כמוכן וגם פשוט ש"ויחזרו בכל עיירות ישראל" אין הכוונה שכולם נסעו יחד, אלא קבוצות של שנים-שלושה... ודווקא עלידי עבודה זו (שלכאורה בכך נחסר מעוצמתם כשאינם בלשכת הגזית) מגיעים הם לתכלית השלימות.

"ואז – בדרך ממילא לא היו מגיעים לעניין של ספק, ובוודאי לא לעניין של עונש, שאז נקראים הסנהדרין "קטלנית" (ראה מכות ז, א) רחמנא ליצלן... (פורים תשי"ט – תורת מנחם כרך כה עמ' 129).

וכך הסביר הרבי את הביטוי "חבלים של ברזל", בשבת פרשת חיי שרה תשל"ו (שיחות קודש תשל"ו כרך א' עמ' 206):

כוונת חז"ל להדגיש שהסנהדרין לא נסעו באוירונים וחיצו למסיבות "קבלת פנים", סעודות

של השם 'סנהדרין' הוא בלע"ז ('מועצה' - בלשון יוון (כפי שמביא הערוך בערכו)).

שוב מעיר הגר"מ אליהו שגם שם העיר 'טבריה' מקורו בלע"ז 'טיבריאס' ואף על-פי-כן דרשו חז"ל ש"טובה ראייתה".

על כך מגיב הרבי, שכאשר מדובר בשם עיר הקשורה בהנהגת המדינה ושטרות כו' אין זה פלא כל כך שמשתמשים גם בשם לע"ז; עיקר הפלא הוא בנוגע לשם 'סנהדרין', שם בתורה (תורה-שבעל-פה), 'מסכת סנהדרין' (שבה עצמה מופיעים השמות 'דיינים' ו'שופטים'), כולל גם ב'משנה תורה' להרמב"ם, ספרו היחידי שכתב בלשון הקודש, "בלשון ברורה ודרך קצרה", ובכל זאת משתמש בשם 'סנהדרין' - 'הלכות סנהדרין', ולא הלכות דיינים או שופטים וכיוצא-בזה. הגאון רבי אברהם שפירא (זצ"ל) הזכיר מדברי הירושלמי לגבי חשיבות פסקי-דין בבית דין של מטה ואפילו בנוגע לעניינים של חלק לעולם-הבא, והרבי הגיב על-כך:

עניין זה הובא במסכת סנהדרין (ירושלמי סנהדרין פרק י"ד סוף הלכה ב') ספרן של רבנים. אבל השאלה היא, כאמור, למה נבחר שם בלעומת-זה.

הרבי הוסיף לציין שכללות השימוש בלשונות של אומות-העולם, כמו הגמרא (שרובה ככולה נכתבה) בלשון ארמי, קשורה בהפיכתם לטוב, שעל-ידי זה נעשה הביורור והזיכור בלשונות אומות העולם (ראה גם התוועדויות תשמ"ט שם עמ' 104 שולי הגיליון להערה 25).

מסכת סנהדרין

וכך הרבי ביאר בשיחת יו"ד שבט תשל"ה (הדברים הובאו בלקוטי שיחות כרך טו"ב עמ' 212-213 הערה 52):

ויש-לומר שזה שנקבע בגמרא כל דיני סנהדרין מבית-דין של שלשה עד בית-דין של ע"א במשנה אחת, לרמז תוכנם של סנהדרין, שענינם שיהיו סמוכין איש מפי איש עד משה רבינו (רמב"ם ריש פרק ד' מהלכות סנהדרין), היינו שהם המשך וענין אחד, וזה מרומז בזה שכל סוגי סנהדרין (משלושה עד שבעים ואחד) הוא במשנה אחת.

לכל בני דורו על-פי הוראות התורה, ולכן המסכת "דהוי זהיר ביה טפי", היא סנהדרין, שענינם - מורי הוראה.

ספרים על המסכת

הרה"ג ר' אברהם סופר (שרייבר) תלמיד-חכם חשוב מגזע ה'חתם סופר', מהדיר ספרי הראשונים, היה מקורב לרבי, שהראה לו חיבה יתירה (במדור זה פורסם בעבר אודותיו, וראה גם ספר 'ששון שמן מחבריך' בערכו (כרך ג עמ' 214 ואילך)). בשנת תשכ"ח הוציא לאור הנ"ל את הספר 'תוספות חכמי אנגליה' על מסכת סנהדרין; בחורף תשל"א (כנראה לאחר שביקר ב'יחידות') הואיל הרבי לכתוב "הערות בחופזי" (מקצתן נדפסו בלקוטי שיחות כרך כא עמ' 476 ואילך, וחלק בכרך ח"י עמ' 455, ובשלימות - אגרות קודש כרך ז"ך עמ' קלח-קלט).

על אחת ההערות בנושא מעמד הלויים מיהר הרב סופר לכתוב לרבי, מה שחכם אחד העיר על דברי הרבי ומסר את תוכן דבריו; הרבי מיהר להשיב לו באיגרת מיוחדת מכ"ז ניסן תשל"א (אגרות-קודש שם עמ' קמ).

אחד הספרים שהיה הרבי משתמש בו, ובכמה וכמה מקומות ציין אליו, הוא ספרו של המהדיר הרה"ג ר' ראובן מרגליות - 'מרגליות הים' על מסכת סנהדרין (ראה אגרות-קודש כרך כח עמ' ערבג; וראה גם אגרות-קודש כרך ז"ך שם).

בירור לשון אומות העולם

בעת שיחתו של הרבי בעת ביקור הרבנים הראשיים בארץ-הקודש שליט"א בשנת תשמ"ט (התוועדויות תשמ"ט כרך ג' עמ' 140 ואילך), הצביע הרבי על דבר פלא בנוגע לקביעת השם 'סנהדרין', שלכאורה שמש בלשון הקודש הוא 'שופטים' ו'דיינים', ואילו 'סנהדרין' הוא שם לע"ז, ולמה לא קבעו שמש בתורה-שבעל-פה בלשון הקודש אלא בלע"ז!?

הגאון רבי מרדכי אליהו (זצ"ל) הזכיר כי 'סנהדרין' נוטריקון "שונא הדור פנים", אך הרבי מבהיר כי עניין זה הוא בדרך הרמז, אבל פשוטו

פרשת שופטים

תמים תהיה עם ה' אלוקיך (יח,ג)

עבודת הבורא צריכה להיות שלמה ותמימה, היא חייבת להקיף את כל האדם. ושני עניינים בזה: א) העבודה צריכה לחדור גם בפנימיות, שיהיה 'תוכו כבדו'. ב) עליה לבוא גם מצד הנפש הבהמית, כמאמר (ברכות פט) "בשני יצריך".

(אור התורה דברים עמ' א'רכו)

תמים תהיה עם ה' אלוקיך (יח,ג)

האות ת' היא האות הרחוקה ביותר מהאות א', הרומזת לקב"ה, אלופו של עולם. האות ת' רבתי של תיבת 'תמים' רומזת לכך שיש לקשר ולחבר גם את ענייני העולם "עם ה' אלוקיך" – אהבה או יראה בענייני העולם צריכות להביא לאהבת ה' וליראתו.

למה הדבר דומה? לאדם שמגיע אליו שליח המלך ומודיע לו שהמלך קורא לו. אם השליח מראה לו פנים שוחקות – אין טעם להשתעשע עמו אלא יש ללכת אל המלך, שהוא מקור האהבה; ואף אם השליח כועס עליו, אין לנסות לפייסו אלא יש ללכת מיד אל המלך ולרצותו.

(כתר שם טוב)

על-פי שני עדים... יקום דבר (יט,טו)

"שני עדים" – היינו שתי התנועות של 'צמצום' ו'התפשטות'.

"דבר" – רומז לדבר ה' המחיה את הבריאה מאין ליש.

"על-פי שני עדים יקום דבר" – לשם קיום הבריאה, יש צורך בשתי התנועות, צמצום והתפשטות גם יחד.

שכן בלי התפשטות לא היה העולם נברא, ובלא צמצום לא היתה מתאפשרת מציאות של עולם מוגבל.

(אור התורה – דברים, עמ' תתקצז)

* * *

"דבר" – רומז לדיבור התפילה.

"שני עדים" – היינו אהבה ויראה.

"על-פי שני עדים יקום דבר" – רק על-ידי אהבה ויראה יש קיום לתפילה.

(אור התורה – דברים, עמ' תתקצז)

הירא ורך הלבב (כ,ה)

רבי עקיבא אומר, כמשמעו... רבי יוסי הגלילי אומר, הירא מעבירות שבידו (רש"י)

מדוע אין רבי עקיבא מפרש את הכתוב כרבי יוסי הגלילי?

שכן העובדה שאדם ירא מללכת למלחמה בגלל העבירות שבידו, מוכיחה שהוא יודע שעשה דבר רע ושמיגיע לו עונש על זה; ידיעה זו חייבת לגרום לו חרטה והרהור תשובה. רבי עקיבא סובר שהרהור תשובה גרידא הופך רשע גמור לצדיק גמור (גם כאשר התשובה טרם הביאה לשינוי בהנהגה בפועל), ואם-כן נתכפרו עוונותיו ושוב אין לו ממה לירא ללכת למלחמה.

(לקוטי שיחות כרך ט, עמ' 128)

כי האדם עץ השדה (כי"ט)

וכי אדם עץ שדה הוא?! אלא... אם תלמיד-חכם הגון הוא – ממינו תאכל ואותו לא תכרות (למוד הימנו, רש"י); ואם לאו – אותו תשחית וכרת (סור מעליו, רש"י) (תענית ז)

בחסידות מבואר שהאותיות הן בחינת 'דומם' שבנפש; המידות – 'צומח' שבנפש; השכל – 'חי' שבנפש; ושורש כוח הדיבור – 'מדבר'. לאור זאת נשאלת השאלה: "וכי אדם עץ שדה הוא" – וכי גדולתו וחשיבותו של האדם הוא בבחינת ה'צומח' שבו, היינו מידותיו, והלא ייחוד האדם הוא בהיותו 'מדבר', דהיינו בשכלו?! והתשובה היא:

"אם תלמיד-חכם הגון הוא" – אמנם מעלת האדם היא שכלו, "תלמיד-חכם", אבל השכל אינו מושלם אלא כאשר הוא משפיע על הלב ועל המעשה, "תלמיד-חכם הגון".

(לקוטי שיחות כרך ד, עמ' 1115)

* * *

כשם שהעץ מחובר תמיד למקורו, לכוח הצומח שבאדמה, כך הבעל-עסק צריך להיות קשור תמיד למקור חיותו, לאותן השנים שבילה באוהלה של תורה, בטרם החל לעסוק בהוויות העולם.

(לקוטי שיחות כרך כד, עמ' 116)

* * *

אדמו"ר הזקן אמר לאחד האברכים, שהיה למדן מופלג, ב'חידות' הראשונה שלו: "כי האדם עץ השדה". אילן שאינו עושה פירות הוא אילן סרק. אפשר להיות בקי בש"ס ולהיות אילן סרק ח"ו. מה התועלת בתורתך ועבודתך, אם לא הארת אור ביהודי אחר? והרבי סיים: "דרחים רבנן", מי שעושה מידע-תורה אוהב-ה' ומראה לו דרך בעבודת הבורא, "הוויין ליה בנין רבנן" (שבת כא).

(לקוטי דיבורים חלק א, עמ' קלב)

כי יימצא חלל... נופל בשדה (כ"א)

כאשר יש יהודי "נופל בשדה", הוא נפל ל'שדה' הרחוקה מתורה ומצוות, בחינת "עשיו איש שדה" – האחראים לכך הם תושבי העיר הקרובה, דהיינו יהודים שנמצאים ב'עיר', בסביבה של תורה ומצוות. ולכן צריכים זקני העיר להכריז "ידינו לא שפכו את הדם הזה", "לא ראינוהו ופטרנוהו בלא מזונות" (פסוק ז וברש"י), היינו שסיפקו לו את ה'מוזן' של התורה, שעליה נאמר (תהילים מ) "ותורתך בתוך מעי".

(לקוטי שיחות כרך כד, עמ' 130)

"כל האומר דבר בשם אומרו"

הא למזדה, כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, שנאמר: ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי (פרק ו, משנה ו)

...יש לבאר הנהגת רבותינו נשיאינו, שלמרות החיוב לומר דבר בשם אומרו, ו"כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם", ובפרט על-פי מה שכתב המגן-אברהם בסימן קנו "כל שאינו אומר דבר בשם אומרו עובר בלאו", מכל-מקום, לא הקפידו רבותינו נשיאינו על כך: רבינו הזקן בספר התניא – אף שכתב כמה עניינים ששמע מרבותיו, כמו שכתב ב"דף השער": "מלוקט מפי ספרים ומפי סופרים", אף-על-פי-כן, רק ב' פעמים מזכיר את הבעש"ט (בשער היחוד והאמונה ובאגרת הקודש), וב' פעמים את הרב המגיד (בח"א ובאגרת הקודש).

וכן אדמו"ר האמצעי – אף שכתב בהקדמתו לספריו שהם עניינים מרבינו הזקן עם ביאורים, אף-על-פי-כן אינו מציין בכל עניין מה אמר רבינו הזקן ומה הביאור שלו. וכן הצמח צדק – אף שמעתיק כמה-פעמים מדברי אדמו"ר הזקן ומסיים "עד כאן לשונו", מכל-מקום, משמע שלא ציין זאת אלא בכתיבת המאמר, ולא באמירת המאמר, שהיה אומר כל העניינים יחד, מבלי לציין איזה עניינים הם מרבינו הזקן, איזה עניינים מאדמו"ר האמצעי, ואיזה עניינים הם משלו... וכן בנוגע לאדמו"ר מהר"ש ולרבותינו נשיאינו שלאחריו – אף שיש במאמריהם כמה וכמה עניינים מרבותינו נשיאינו שלפניהם, לא מצינו שיקפידו לציין המקור על כל עניין. על-פי נגלה יש לבאר עניין זה בשני אופנים:

(א) החיוב על אדם לומר דבר בשם אומרו אינו חל על תלמיד שחוזר דבר הלכה שקיבל מרבו, כיוון שהכול יודעים שעיקר תורתו היא ממה שקיבל מרבו. ואפילו מי שקיבל משני רביים, הנה אם אחד מהם הוא רבו מובהק, הרי אותו דבר הלכה שקיבל מרבו המובהק אינו צריך לומר בשמו. (ב) ישנו עוד אופן שאין אדם חייב לומר דבר בשם אומרו – באם אחרי ששמע ההלכה משיגה בשכלו הוא ונתעצמה עמו. כלומר: אף שאין זו המצאה שלו, אלא שמע זאת ממשהו אחר, מכל-מקום, לאחר ששמע הדבר, התייגע בזה עד שנתעצם בשכלו. וכיוון שעכשיו אומר זאת (לא מצד שמיעתו, אלא) מפני שכך מתקבל בשכלו – אינו צריך לאומרו בשם אומרו.

...על-פי זה יש לבאר גם על-פי נגלה טעם הנהגת רבותינו נשיאינו, שמביאים במאמרים כמה וכמה עניינים מרבותינו נשיאינו שלפניהם, ואינם מזכירים אותם בשם אומרם – שזהו כיוון שנתעצמו עם העניין. וכידוע הסיפור, שפעם הוצרך כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע לומר מאמר ממאמרי אביו, כ"ק אדמו"ר מהר"ש, והמאמר עדיין לא נתעצם עמו, ונסע על ה"אוהל" של בעל המאמר, כדי להתעצם עם המאמר, ולאחריו כן אמר את המאמר.

ומזה מוכח שאמירת המאמרים אצל רבותינו נשיאינו היא באופן שתחילה מתעצמים עם המאמרים.

(תורת מנחם – תשח"י – כרך כג, עמ' 56-58, בלתי מוגה)

תפילה לילדים / עוד בעניין הזמנה בשבת

עוד בסדר לימוד התפילה לילדים

בבירור בנושא 'לימוד התפילה לילדים', שנדפס ב'התקשרות' גיליון תקצ"ד, נתבאר שלפעמים גוברים השיקולים הלימודיים והחינוכיים על השיקולים ההלכתיים, כגון המופיע בראש סידורי 'תהלת ה', ב"תפילה לילדים קטנים", ללמד ברכת ציצית וברכת נטילת ידיים ואף אמירת פסוקים עוד לפני שמלמדים את ברכות התורה – כנראה משום שמצוות וברכות אלו יוצרות 'מסגרת חינוכית'.

והנה ב'תכנית הלימודים' המלאה לכיתות א"ח, שיצאה לאור ע"י ה'מרכז לענייני חינוך' בשנת ה'תש"ד (נעתקה ב'תשורה' לבר מצוה משפ' וולף, כ"ב סיוון תשע"ב), יוצא לכאורה שסדר לימוד התפילה, לא רק הלימוד התאורטי שלו, אלא גם החינוך לתפילה בפועל, נעשה בדרך כלל לפי הסדר בסידור, ואין עדיפות לשמונה עשרה או לברכות קריאת שמע, אדרבה פסוקי דזמרה קודמים, ועוד לפניהם – כל סדר הקרבנות שלפני 'הודו'.

[בעמ' 4]: בפרק 'תכנית למוזים לנערים¹', בכותרת "תפלה, דינים ושיחות":

שנה א. סדר התפלה:

זמן א. מודה אני, על נטילת ידים, תורה צוה², ברכת ציצית, שמע ישראל, ברוך שם, ואהבת וכו' עד ובשערך³.

זמן ב. מודה אני, על נטילת ידים, אשר יצר, אלקי נשמה, כל ברכות השחר וברכות התורה, ברכת ציצית⁴.

שנה ב. סדר התפלה במחלקה⁵: ברכות השחר, לעולם יהא אדם ירא שמים וכו', שמע ישראל (כל הג' פרשיות), אתה הוא עד שלא נברא העולם וכו' אתה הוא בשמים ובארץ.

אחר כך קוראים⁶ התלמידים, זה אחר זה, את שאר התפלה עפ"י הסדר כמה שמספיקים, ולמחרת קוראים ההמשך, עד שעוברים על כל התפלות של ימי החול, השבת ור"ח, יו"ט והסדור כולו⁷.

(1) אודות התפילה לנערו מופיע בעמ' 10, הערה ב: "חצי שעה לפני הלמודים קבוע לברכות השחר ולתפלה". אך אין כל פירוט, וצ"ב טעמו של דבר. ואגב, ראה באג"ק כרך כב עמ' נה: "במענה לשאלותיו: א) תפלת התלמידות תי – אפשר להיות קצרה קצת מתפלת התלמידים שי. בפרטיות – יברר הנוהג בזה בבתי ספר החרדים שבאה"ק ת"י". גם כאן אין הרבי נכנס כלל לפסיקות אדה"ז בעניין חיוב נשים בתפילה, ק"ש וברכותיה, פסד"ז וכו'.

(2) כנראה פסוק זה שייך רק לשלב "משיועד לדבר", כי אח"כ בגוף הסידור אינו מופיע.

(3) זה הסדר הנדפס בראש הסידורים כנ"ל.

(4) ז"א משלימים את כל סדר הברכות כנדפס בסידור.

(5) כנראה רואים גם בקטעים הללו "מסגרת" החשובה יותר מ'מה טובו', 'אדון עולם' ופרשת העקדה, שאותם מודגים בשלב זה. וצריך ביאור.

(6) כמובן, הכוונה ל"אימון" בקריאת הקטעים הללו, ולא בתור תפילה.

(7) ממה שלא פורט סדר ההתקדמות מזה ל"תפלה שלמה", הנדרשת בשנה הבאה, משמע שהסדר בתפילה עצמה גם הוא כמו בקריאה הנ"ל

[ובעמוד 5:] שנה ג. סדר התפלה במחלקה: תפלה שלמה. שחרית, מנחה או ערבית, בהתאם לזמן הלמוד אם הוא בבקר או אחר הצהריים.

הזמנה בשבת

בגיליון תתקכ"ט נדפסה פסיקת הגר"ש דבורקין בקשר להזמנה כשעלולים להגיע בש"ק, ומענה הרבי בנושא דומה.

ואלו דברי הגה"ח הרב לוי יצחק שי' הלפרין במענה לשאלותינו:
אם לא ידוע בכירור שיבוא ברכב בשבת, אך יש חשש כזה – יש לבקש ממנו בעדינות ובחכמה שיבוא ברגל (ובהזמנה לליל שבת – שיגיע לפני כניסת השבת), לפחות בתור התחשבות במזמין, שרואה את חילול השבת כדבר חמור.

כמוֹכֵן אם יש חשש שמי מהמתפללים הגיע לבית הכנסת ברכב, יש למצוא דרך לומר לו בעדינות, שכדאי לכבד את השבת ואת בית הכנסת ושלא להגיע אליו ברכב.
כשיהודי מגיע אלינו בעצם יום השבת, יש לקחת בחשבון שעל־פי רוב כשהוא נמצא אצלנו בתפילות או בסעודות שבת, הוא נמנע מכמה וכמה חילולי שבת שהוא נוהג לעשות בביתו.

"מתחילת הסידור ועד סופו", וזה כולל תחילה השלמת החלקים החסרים כאן כנ"ל הערה 5.
ואגב, באג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"צ (כרך י' עמ' קסט) לאנשים שמתחילים להתפלל, ההוראה היא ללמדם לומר בקביעות ק"ש ושמו"ע, "ומה שיוסיפו על זה יהיה המשך של קטעים מתחילת הסידור עד סופו". וראה ב'התקשרות' שם.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש